ÄRIARENDUSTOETUS
Hindamise juhend ja valikumetoodika

1. Taotluse hindamise kord

1.1. Majandus- ja tööstusministri 26.09.2026. a määruse nr 30 „Äriarendustoetus" (edaspidi *määrus*) raames esitatud ja vastavaks tunnistatud taotlusi hinnatakse määruses toodud ning käesolevas hindamisjuhises kirjeldatud valikukriteeriumide alusel.

1.2. Taotlusi hindab Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse (edaspidi EIS) moodustatud hindamiskomisjon, kes lähtub enda töös EIS-i hindamiskomisjoni töökorrast. Hindamiskomisjoni koosseis on avaldatud EIS-i veebilehel. Hindamisse on õigus igal etapil kaasata täiendavaid eksperte.

1.3. Taotlusi hinnatakse kriteeriumites 1-5 täisarvudes skaalal 0-4 (millest hinne "0" on mitterahuldav ja "4" väga hea).

1.4. Taotluse koondhinne on viie valikukriteeriumi kaalutud keskmine hinne. Taotluse koondhinne ja valikukriteeriumite hinded arvutatakse täpsusega kaks (2) kohta peale koma.

1.5. Taotluse hindamisel võetakse arvesse nii taotluses sisalduv kui taotlejalt täiendavalt saadud informatsioon, samuti muud andmed, mis on kättesaadavad avalikest andmekogudest. Taotluste hindamisel hinnatakse ka taotluses esitatud informatsiooni (sh esitatud prognooside) realistlikkust, asjakohasust ning põhjendatust.

1.6. EIS-i töötaja koostab taotluse hindamisaruande, milles on toodud iga alakriteeriumi hinde ettepanek ja põhjendused, esitab selle hindamiskomisjonile.

1.7. Projektide lõplik hindamine toimub EIS-i hindamiskomisjonis. Hindamiskomisjon kinnitab lihthäälteenamusega hindamisaruandes toodud alakriteeriumi hinde ettepaneku või teeb põhjendatud ettepaneku hinde muutmiseks. Viimasel juhul annab iga hindamiskomisjoni liige oma hinde koos põhjendustega sellele alakriteeriumile. Sellisel puhul kujuneb hindamise tulemusena alakriteeriumi hinne hindamiskomisjoni liikmete hinnete keskmisena.

1.8. Hindamiskomisjoni ettepanekul võib komisjoni koosolekule oma projekti tutvustamiseks kutsuda ka taotleja esindaja.

1.9. Hindamiskomisjon teeb ettepaneku taotluse rahuldamiseks, osaliseks rahuldamiseks, kõrvaltingimusega rahuldamiseks või rahuldamata jätmiseks. Kui hindamiskomisjon teeb ettepaneku taotluse osaliseks või kõrvaltingimusega rahuldamiseks, tuleb protokolli märkida vastavad põhjendused.

1.10. Rahuldamisele kuuluvad nõuetele vastavaks tunnistatud taotlused, mis on saanud koondhindeks vähemalt 2,50 ja ei ole kriteerumites 1-2 hinnatud hindega alla 3,00 ning kriteerumites 3-5 hinnatud hindega alla 2,00.

1.11. Taotlus ei kuulu rahuldamisele juhul, kui selle hindamisel antud koondhinne jääb alla 2,50 või kui vähemalt üks punktis 2 toodud kriteeriumist 1-2 hinnatakse hindega alla 3,00 või kriteeriumist 3-5 hinnatakse hindega alla 2,00.

1.12. Voorulise taotlemise puhul moodustab EIS taotluste koondhinnete alusel taotlustest pingerea. Rahuldamisele kuuluvad pingereas olevad taotlused kuni taotlusvooru vahendite lõppemiseni.

1.13. Voorulise taotlemise puhul, kui taotluste koondhinne on võrdne, siis asetatakse pingereas kõrgemale taotlus, mis on hinnatud kõrgemalt kriteeriumis 1, selle võrdsuse korral vastavalt järjekorras järgmiste kriteeriumite hinded. Kõikide hinnete võrdsuse korral saab pingereas kõrgema koha väiksema taotletava toetuse summaga projekt. Kõikide aspektide võrdsuse korral heidetakse liisku.

2. Taotluse valikukriteeriumid, nende osakaalud ja hinnete kirjeldused

	Kriteerium 1: Projekti strateegiline mõju ja vastavus teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava (TAIE) eesmärkidele. *Hinnatakse mõju ettevõtte kasvule (käive, eksport, lisandväärtus), ärimudeli muutuse ulatust, skaleeritavust ning nende muutuste seost projekti investeeringumahuga ja kavandatud tegevuste majanduslikku efektiivsust ja uuenduslikkust.*	**25%**
4	Projekt panustab olulisel määral ettevõtte pikaajalisse konkurentsivõime kasvu ning loob selge ja põhjendatud eelduse lisandväärtuse, ekspordimüügitulu, tootlikkuse või turupositsiooni oluliseks paranemiseks. Projekti oodatav ärimõju on realistlikult prognoositud, mõõdetav ja põhjendatud. Esitatud ärimõju prognoos, sh käive, eksport, lisandväärtus, ja investeeringu tasuvuse analüüs, näitavad selget seost kavandatud tegevuste, investeeringu mahu ja ettevõtte arengule avalduva majandusliku mõju vahel. Projekti tulemusena tekib ettevõttele uus või oluliselt paranenud strateegiline võimekus, ärimudel, protsess, tehnoloogia, väärtuspakkumine või väärtusahela positsioon, mille mõju on skaleeritav ning ulatub projekti elluviimise perioodist kaugemale. Projekti uuenduslikkus on sisuliselt põhjendatud ja seisneb olulises muutuses ettevõtte protsessides, sealhulgas tehisarul põhinevate lahenduste või olemasolevate tehnoloogiate innovatiivses rakendamises. Muutus loob selge ja põhjendatud eelduse ettevõtte tootlikkuse, konkurentsivõime või muu majandusliku tulemuse oluliseks paranemiseks. Projekt on selgelt seotud TAIE arengukava eesmärkidega.	
3	Vahepealne hinnang: vastab enamusele kõrgeima taseme tunnustele; esineb üksikuid puudusi; puudused ei sea projekti õnnestumist kahtluse alla.	
2	Projekt panustab ettevõtte arengusse ning võib avaldada positiivset mõju konkurentsivõimele, lisandväärtusele, ekspordile või tootlikkusele, kuid mõju ulatus või olulisus on piiratud. Projekti oodatav ärimõju on üldjoontes kirjeldatud, kuid selle ulatus, saavutamise eeldused või põhjendatus on osaliselt ebaselged. Esitatud ärimõju prognoos, sh käive, eksport, lisandväärtuse ja/või investeeringu tasuvuse analüüs sisaldab puudusi ning seos kavandatud tegevuste, investeeringu mahu ja ettevõtte arengule avalduva majandusliku mõju vahel ei ole piisavalt põhjendatud või ei ole esitatud andmete põhjal üheselt hinnatav. Kavandatavad tegevused toetavad peamiselt olemasoleva tegevuse arendamist või tõhustamist ning nende mõju ettevõtte ärimudelile, väärtuspakkumisele, väärtusahelale või strateegilisele positsioonile on tagasihoidlik. Kavandatavad tegevused sisaldavad uusi või täiustatud lahendusi või olemasolevate tehnoloogiate rakendamist, kuid protsessiinnovatsiooniga kaasnev muutus või selle eeldatav majanduslik mõju on tagasihoidlik või ebapiisavalt põhjendatud. Projektil on seos TAIE arengukava eesmärkidega, kuid selle panus nende saavutamisse on piiratud.	
1	Vahepealne hinnang: esineb olulisi puudusi; ainult miinimumosa nõuetest on täidetud; projekti eesmärkide saavutamine on ebakindel.	
0	Projektist ei nähtu sisulist mõju ettevõtte konkurentsivõime, lisandväärtuse, ekspordivõimekuse, tootlikkuse ega muu strateegilise võimekuse kasvule. Oodatavad tulemused on põhjendamata, esitatud eelduste, tegevuste või prognooside põhjal põhjendamata või ei ole kavandatud tegevustega seostatavad.	

	Kavandatavad tegevused ei too kaasa olulist muutust ettevõtte ärimudelis, väärtusahelas ega turupositsioonis ning nende mõju ei ole skaleeritav ega püsiv. Esitatud ärimõju prognoos, sh käive, eksport, lisandväärtus ja/või investeeringu tasuvuse analüüs puudub või ei võimalda hinnata kavandatud tegevuste mõju ettevõtte arengule. Kavandatavad tegevused ei too kaasa sisulist muutust ettevõtte protsessides ega loo põhjendatud eeldust ettevõtte tootlikkuse, konkurentsivõime või muu majandusliku tulemuse paranemiseks. Tehnoloogia kasutuselevõtuga ei kaasne tõendatavat protsessiinnovatsiooni ega olulist majanduslikku mõju. Projekti panus TAIE arengukava eesmärkide saavutamisse puudub või on üksnes formaalne.

	Kriteerium 2: Projekti turupotentsiaal ja rahvusvaheline järeleproovimine. *Hinnatakse sihtturu põhjendatust ja atraktiivsust, konkurentsiolukorda ning väärtuspakkumist sihtturul või selle olulist paranemist projekti tulemusena. Samuti hinnatakse tehisarul põhinevate lahenduste mõju ettevõtte väärtuspakkumisele ja rahvusvahelisele konkurentsivõimele, projekti käigus kavandatud turukinnituse tõendamise ning rahvusvahelise kliendipoolse järeleproovimise tegevusi.*	**25%**
4	Projekt loob selge ja põhjendatud eelduse ettevõtte rahvusvahelise konkurentsivõime ja ekspordivõimekuse kasvuks. Sihtturg või -turud on selgelt määratletud ning nende valik põhineb põhjalikul analüüsil turupotentsiaali, klientide vajaduste, konkurentsiolukorra ja turule sisenemise võimaluste kohta. Ettevõtte väärtuspakkumine vastab sihtturu vajadustele või paraneb projekti tulemusena olulisel määral ning selle eristumine konkurentidest on selgelt põhjendatud. Tehisarul põhineva lahenduse juurutamine või protsessiinnovatsioon aitab tugevdada ettevõtte konkurentsipositsiooni või loob põhjendatud eelduse väärtuspakkumise eristumiseks sihtturul, parandab väärtuspakkumist või võimaldab luua uue või oluliselt täiustatud toote või teenuse omaduse. Kui projekt sisaldab tegevust "toote või teenuse piloteerimine ja valideerimine sihtturul reaalses kasutuskeskkonnas", on see loogiline ja põhjendatud osa projekti tervikloogikast ning kooskõlas sihtturu analüüsi tulemustega. Kavandatud tegevused võimaldavad koguda tõenduspõhist sisendit kliendivajaduste, lahenduse sobivuse, kasutajakogemuse ja turupotentsiaali kohta ning toetavad turukinnituse saamist rahvusvahelistelt klientidelt või kasutajatelt.	
3	Vahepealne hinnang: vastab enamusele kõrgeima taseme tunnustele; esineb üksikuid puudusi; puudused ei sea projekti õnnestumist kahtluse alla.	
2	Projekt loob piiratud eelduse ettevõtte rahvusvahelise konkurentsivõime ja ekspordivõimekuse kasvuks. Sihtturg või -turud on määratletud ning nende valikut, turupotentsiaali ja konkurentsiolukorda on üldjoontes kirjeldatud, kuid esitatud analüüs ei võimalda piisavalt hinnata sihtturgude atraktiivsust, konkurentsiolukorda ja turupotentsiaali. Ettevõtte väärtuspakkumine on kirjeldatud ning tehisarul põhineva lahenduse juurutamine või kasutamine on kavandatud, kuid selle mõju väärtuspakkumise paranemisele, kliendiväärtusele või rahvusvahelisele konkurentsivõimele on osaliselt põhjendatud. Taotluses on osaliselt selgitatud, millise konkurentsieelise tehisarulahendus loob võrreldes olemasolevate alternatiividega või kuidas see toetab ettevõtte kasvu sihtturul, kuid sellega seoses esinevad üksikud küsitavused. Kui projekt sisaldab tegevust „toote või teenuse piloteerimine ja valideerimine sihtturul reaalses kasutuskeskkonnas", on tegevused kavandatud, kuid nende põhjendatus ning seos projekti tervikloogika ja sihtturu analüüsiga on osaliselt ebaselge. Kavandatud tegevused võimaldavad koguda teatud määral sisendit kliendivajaduste, lahenduse sobivuse või turupotentsiaali kohta, kuid nende panus turukinnituse saamiseks ei ole täielikult põhjendatud.	

1	Vahepealne hinnang: esineb olulisi puudusi; ainult miinimumosa nõuetest on täidetud; projekti eesmärkide saavutamine on ebakindel.
0	Projekt ei loo piisavat eeldust ettevõtte rahvusvahelise konkurentsivõime ega ekspordivõimekuse kasvuks. Sihtturg või -turud on määratlemata või nende valik ei ole põhjendatud. Esitatud teave ei võimalda hinnata sihtturgude atraktiivsust, turupotentsiaali, klientide vajadusi, konkurentsiolukorda ega turule sisenemise võimalusi. Ettevõtte väärtuspakkumise vastavus sihtturu vajadustele ei ole kirjeldatud või ei ole põhjendatud. Tehisarul põhineva lahenduse juurutamise või kasutamise mõju ettevõtte väärtuspakkumisele, kliendiväärtusele või rahvusvahelisele konkurentsivõimele ei ole kirjeldatud või ei ole hinnatav. Ei ole võimalik tuvastada, millist konkurentsieelist lahendus ettevõttele loob või kuidas see toetab ettevõtte kasvu sihtturul. Kui projekt sisaldab tegevust „toote või teenuse piloteerimine ja valideerimine sihtturul reaalses kasutuskeskkonnas", ei ole tegevuse vajalikkus, ulatus, metoodika ega seos projekti eesmärkide või sihtturuga põhjendatud. Kavandatud tegevused ei võimalda koguda asjakohast sisendit kliendivajaduste, lahenduse sobivuse, kasutajakogemuse või turupotentsiaali kohta ega toeta turukinnituse saamist rahvusvahelistelt klientidelt või kasutajatelt.

	Kriteerium 3: Projekti põhjendatus ja terviklikkus *Hinnatakse arenguplaani kvaliteeti, tegevuste ühtsust ja loogikat, tegevuste ajakava ning vaheetappide selgust ja realistlikkust.*	**20%**
4	Arenguplaan on kvaliteetne, terviklik ja sisemiselt loogiline. Kavandatud tegevused moodustavad ühtse ja põhjendatud terviku, mis on selgelt suunatud projekti eesmärkide saavutamisele. Tegevuste omavahelised seosed, järjestus ning sõltuvused on arusaadavad ja põhjendatud. Projekti ajakava on realistlik ning vaheetapid, tulemused ja mõõdikud on selgelt määratletud. Projekti elluviimisega seotud peamised riskid on tuvastatud ning nende maandamiseks on kavandatud asjakohased tegevused. Projekti tegevused on vajalikud eesmärkide saavutamiseks ning toetavad terviklikult ettevõtte arengut, vältides üksikute omavahel nõrgalt seotud tegevuste kogumit.	
3	Vahepealne hinnang: vastab enamusele kõrgeima taseme tunnustele; esineb üksikuid puudusi; puudused ei sea projekti õnnestumist kahtluse alla.	
2	Arenguplaan on üldjoontes arusaadav ning projekti peamised tegevused on seotud projekti eesmärkidega, kuid tegevuste omavaheline loogika või terviklikkus ei ole kõikides osades põhjendatud. Projekti ajakava ja vaheetapid on kirjeldatud, kuid nende realistlikkus või seos kavandatud tulemustega jääb osaliselt ebaselgeks. Projekt sisaldab tegevusi, mis võivad eesmärgi saavutamist toetada, kuid nende vajalikkus, järjestus või omavaheline seotus ei ole täielikult tõendatud. Esineb puudusi riskide käsitluses või projekti terviklikus juhtimisloogikas.	
1	Vahepealne hinnang: esineb olulisi puudusi; ainult miinimumosa nõuetest on täidetud; projekti eesmärkide saavutamine on ebakindel.	
0	Arenguplaan ei ole terviklik ega võimalda hinnata projekti sisulist loogikat või teostatavust. Kavandatud tegevused on omavahel nõrgalt seotud või puudub arusaadav seos projekti eesmärkide saavutamisega. Projekti ajakava, vaheetapid või tulemused on ebarealistlikud, ebapiisavalt kirjeldatud või puuduvad. Projekt kujutab endast peamiselt üksikute tegevuste kogumit ilma tervikliku arenguloogikata ning puudub veenev alus arvata, et kavandatud tegevused võimaldavad soovitud tulemused saavutada.	

	Kriteerium 4: Ettevõtja suutlikkus ja pädevus. *Hinnatakse taotleja suutlikkust projekti ellu viia (meeskonna pädevus, varasem kogemus, finantssuutlikkus), ettevõtjale jäävaid teadmisi ja oskusi ning nende püsivust, pädevuse suurendamist, asjaolu, kas projekt arendab ettevõtja tehnoloogilist või ärilist suutlikkust ja vähendab sõltuvust sisseostetavast pädevusest, oma tegevuste ja sisseostetavate teenuste tasakaalu ning pädevuse seost ettevõtja pikaajalise kasvusuutlikkusega.*	**20%**
4	Projekti elluviimiseks vajalikud teadmised, oskused ja kompetentsid on täielikult määratletud ning nende tagamine projekti jooksul on asjakohaselt kavandatud. Vajalik pädevus on ettevõttes olemas või on selle kaasamine selgelt põhjendatud ja asjakohaselt kavandatud. Projekti meeskonna rollid, vastutusvaldkonnad ning kavandatud panus on põhjendatud ja kooskõlas projekti tegevuste ning eesmärkidega. Ettevõtja finantsnäitajad ja kavandatud finantseerimisallikad võimaldavad projekti jätkusuutlikult ellu viia, saavutada kavandatud tulemused ning rakendada projekti väljundeid ettevõtte tegevuses. Projekti tulemusena suureneb märkimisväärselt ettevõtte tehnoloogiline ja/või äriline võimekus ning ettevõttes tekivad või tugevnevad teadmised, oskused ja kompetentsid, mida rakendatakse ettevõtte edasises tegevuses. Sisseostetava kompetentsi kasutamise korral on teadmiste ja oskuste ülekandmine ettevõttesse selgelt kavandatud ning ettevõttes on olemas või projekti käigus luuakse võimekus nende iseseisvaks rakendamiseks ja edasiarendamiseks. Projekti tulemusena suureneb ettevõtte iseseisev suutlikkus, väheneb sõltuvus välisest pädevusest ning luuakse eeldused ettevõtte pikaajaliseks kasvuks ja arenguks.	
3	Vahepealne hinnang: vastab enamusele kõrgeima taseme tunnustele; esineb üksikuid puudusi; puudused ei sea projekti õnnestumist kahtluse alla.	
2	Projekti elluviimiseks vajalikud teadmised, oskused ja kompetentsid on enamuses määratletud ning nende tagamine projekti jooksul on üldjoontes kavandatud. Vajalik pädevus on ettevõttes olemas või kavandatud kaasata, kuid mõne olulise kompetentsi, rolli või vastutusvaldkonna kirjeldus on puudulik või ebapiisavalt põhjendatud. Projekti meeskonna rollid, vastutusvaldkonnad või kavandatud panus ei ole kõikides osades täielikult kooskõlas projekti tegevuste ja eesmärkidega. Ettevõtja finantsnäitajad ja kavandatud finantseerimisallikad annavad osalise, kuid mitte täieliku kindluse projekti elluviimiseks kavandatud mahus. Finantseerimisega kaasnevad riskid, kuid esitatud teabe põhjal on need siiski maandatavad ning ettevõtja suutlikkus katta omafinantseering ja muud projekti elluviimiseks vajalikud kulud on piisavalt põhjendatud. Projekt võib suurendada ettevõtte tehnoloogilist ja/või ärilist võimekust, kuid teadmiste, oskuste või kompetentside püsiv kasutamine ettevõttes on kavandatud osaliselt või ei ole täielikult selge, kuidas ettevõte neid pärast projekti lõppu iseseisvalt rakendab. Projekti panus ettevõtte iseseisva suutlikkuse kasvu, sõltuvuse vähendamisse välisest pädevusest või pikaajalisse kasvusuutlikkusse on olemas, kuid piiratud ulatusega või ebapiisavalt põhjendatud.	
1	Vahepealne hinnang: esineb olulisi puudusi; ainult miinimumosa nõuetest on täidetud; projekti eesmärkide saavutamine on ebakindel.	
0	Projekti elluviimiseks vajalikud teadmised, oskused ja kompetentsid on määratlemata. Ettevõttes puudub vajalik pädevus või ei ole selle kaasamine põhjendatud ega asjakohaselt kavandatud. Projekti meeskonna rollid, vastutusvaldkonnad või kavandatud panus on määratlemata või ei ole kooskõlas projekti tegevuste ja eesmärkidega. Ettevõtja finantsnäitajad ja kavandatud finantseerimisallikad ei anna alust järeldada, et ettevõtjal on vajalik suutlikkus projekti elluviimiseks kavandatud mahus, projekti eesmärkide saavutamiseks või projekti tulemuste rakendamiseks ettevõtte tegevuses.	

	Projektist ei nähtu ettevõtte tehnoloogilise ja/või ärilise võimekuse kasvu või ei ole selle saavutamine põhjendatud. Teadmiste, oskuste ja kompetentside püsiv kasutamine ettevõttes ei ole kavandatud või ei ole kirjeldatud, kuidas need ettevõttesse jäävad. Sisseostetava kompetentsi kasutamise korral puudub selge plaan teadmiste ja oskuste ettevõttesse ülekandmiseks ning nende iseseisvaks rakendamiseks. Projekti panus ettevõtte iseseisva suutlikkuse kasvu, sõltuvuse vähendamisse välisest pädevusest või pikaajalisse kasvusuutlikkusse puudub või ei ole tuvastatav.

	Kriteerium 5: Projekti kulutõhusus. *Hinnatakse eelarve põhjendatust ning kulude seost tulemuste ja mõjuga.*	**10%**
4	Projekti eelarve on selge, realistlik ja põhjendatud. Kavandatud kulud on vajalikud projekti eesmärkide saavutamiseks ning neil on otsene seos kavandatud tegevuste, tulemuste ja oodatava mõjuga. Kulude maht on proportsionaalne projekti eesmärkide, kavandatud tulemuste ja eeldatava majandusliku mõjuga. Eelarvest nähtub, et ressursse kasutatakse säästlikult ja eesmärgipäraselt ning kavandatud tegevuste elluviimiseks on valitud kulutõhusad lahendused. Kulude suurus on põhjendatud turuhindade, võrreldavate pakkumiste või muude asjakohaste andmetega. Tööjõukulud on põhjendatud, arvestades kavandatud ülesandeid, vajalikku kompetentsi ja ettevõtte seniseid tasustamispõhimõtteid.	
3	Vahepealne hinnang: vastab enamusele kõrgeima taseme tunnustele; esineb üksikuid puudusi; puudused ei sea projekti õnnestumist kahtluse alla.	
2	Projekti eelarve on üldjoontes põhjendatud, kuid esineb puudusi kulude vajalikkuse, realistlikkuse või nende seose osas projekti tegevuste, tulemuste ja oodatava mõjuga. Peamised kulud on seotud projekti eesmärkidega, kuid mõne kulu suurus, sisu või vajalikkus ei ole piisavalt selgelt põhjendatud. Kulude ja kavandatud tulemuste vaheline seos on osaliselt ebaselge ning ei ole täielikult veenev, kas kavandatud ressursid on proportsionaalsed projekti eesmärkide ja oodatava mõjuga. Eelarvest ei nähtu kõikides osades piisavalt selgelt, et ressursse kasutatakse kõige kulutõhusamal ja eesmärgipärasemal viisil. Kulude suurus erineb mõnevõrra turul pakutavast või võrdlusandmetest, kuid erinevus on põhjendatav projekti eripära, töö sisu või vajaliku kompetentsiga. Tööjõukulud võivad erineda ettevõtte varasemast palgafondist, kuid erinevus on põhjendatud kavandatud ülesannete, tööjõu vajaduse või tasustamispõhimõtete muutusega.	
1	Vahepealne hinnang: esineb olulisi puudusi; ainult miinimumosa nõuetest on täidetud; projekti eesmärkide saavutamine on ebakindel.	
0	Projekti eelarve ei ole põhjendatud või puudub selge seos kavandatud kulude, tegevuste, tulemuste ja oodatava mõju vahel. Olulise osa kulude vajalikkus, realistlikkus või maht ei ole põhjendatud või kulud ei ole projekti eesmärkide saavutamiseks asjakohased. Eelarve ei võimalda hinnata, kas kavandatud ressursid on proportsionaalsed projekti eesmärkide ja oodatava mõjuga või kas neid kasutatakse kulutõhusalt. Kavandatud kulud sisaldavad olulises ulatuses põhjendamata või ebaotstarbekaid tegevusi ning projekti tulemuste saavutamine kavandatud eelarve alusel ei ole usutavalt tõendatud. Kulude suurus ei ole põhjendatud turuhindade, võrreldavate pakkumiste või muude asjakohaste andmetega. Tööjõukulud erinevad oluliselt ja põhjendamatult turutasemest või ettevõtte senistest tasustamispõhimõtetest ning nende seos projekti tegevuste ja oodatavate tulemustega ei ole veenev.	